

Zien & gezien worden

Doelgroep

Eerste leerjaar

Lesdoelen

De leerlingen

- communiceren via oogcontact en lichaamstaal.
- kennen het verschil tussen reflecterend en fluorescerend materiaal.

Eindtermen

De leerlingen

- 1.19 beseffen dat het nemen van voorzorgen de kans op ziekten en ongevallen vermindert.
- 4.16. tonen zich in hun gedrag bereid rekening te houden met andere weggebruikers.

Organisatie en materiaal

- Een lokaal dat verduisterd kan worden
- Enkele zaklampen
- Verschillende reflecterende en fluorescerende materialen
- Een werkblad voor elke leerling (Bijlage 1)
- Een geel en grijs potlood voor elke leerling

Beginsituatie

Verkeersdeelnemers moeten verschillende regels volgen in het verkeer, maar daarnaast moeten ze ook communiceren met elkaar om zich veilig te verplaatsen. In deze les leren de leerlingen hoe ze kunnen communiceren met oogcontact en lichaamstaal. Bovendien leren ze het verschil tussen fluorescerend en reflecterend materiaal.

Les

Vooraf

Laat de leerlingen verschillende fluorescerende materialen mee naar school nemen. Zorg dat je er zelf ook bij hebt, specifiek items die ook uit reflecterend materiaal bestaan. (bv. fluohesje met reflecterende strepen, rugzakhoes, ...)

Achtergrondinfo voor de leerkracht

Het verschil tussen reflecterend en retroreflecterend:

- **Reflecterende** oppervlakken kunnen het licht reflecteren in verschillende richtingen, afhankelijk van de invalshoek. Als je bijvoorbeeld met een zaklamp op een spiegel (reflecterend oppervlak) schijnt, zal de weerkaatsing enkel naar jou reflecteren als je loodrecht op de spiegel schijnt.
- **Retroreflecterende** oppervlakken bestaan uit duizenden microscopische glasbolletjes of prisma's, waardoor de stralen altijd in jouw richting terug schijnen, onafhankelijk van de hoek. Dus ook als je schuin op zo'n oppervlak schijnt, kaatst de straal in jouw richting terug. Vandaar het gebruik in veiligheidskledij en fluohesjes.

In het dagelijkse leven spreken we echter vooral over reflecterend materiaal, dus we gebruiken deze term verder in het lesmateriaal.

Instapfase

Begin deze les in een lokaal dat verduisterd kan worden. Verzamel de meegebrachte fluorescerende materialen vooraan in de klas op een tafel.

Neem een fluohesje (met reflecterende streken) en toon het aan de leerlingen. Stel de volgende vragen:

- Wie weet hoe dit heet?
- Waarvoor gebruiken we dit?
- Wie weet wat die grijze strepen zijn? Waarvoor dienen ze?
- Kent er iemand de naam van het materiaal van die grijze strepen?

We bekijken nu wat het verschil is tussen deze twee materialen (fluo en reflecterend), en waarom ze zo belangrijk zijn.

- Kijk naar alle materialen die we vandaag verzameld hebben. Welke materialen vallen het meest op? (zorg dat de leerlingen de verzamelde materialen goed kunnen zien of er enkele omhoog)
 - ➔ *de fluorescerende materialen*
- Als je die aan hebt in het verkeer, zou je dan extra opvallen?
 - ➔ *ja*
- Doe het licht even uit. Het is donker in het lokaal. Vallen deze materialen nog steeds zo hard op?
 - ➔ *neen, de fluorescerende materialen vallen een stuk minder op*

- In het donker hebben fietsers en autobestuurders hun lichten aan. We gaan zien welk effect dat heeft. Deel enkele zaklampen uit aan de leerlingen (zorg dat ze verdeeld zijn over de breedte van de klas, zodat er vanuit elke kant licht geschenen wordt). Het lokaal is nog steeds verduisterd.
- Wat valt nu het meeste op?
 - ➔ *reflecterend materiaal*
- Doe het licht weer aan. We hebben ontdekt dat de felle kleuren van de fluorescerende materialen vooral opvallen als het licht is. Dat wil zeggen overdag. De reflecterende materialen vallen net op in het donker, omdat ze het licht terugkaatsen dat erop schijnt.
- Reflecterende materialen worden niet alleen op fluoehesjes gebruikt. Laat de leerlingen met de zaklampen op zoek gaan naar andere materialen die ook reflecteren (bv. strookjes op boekentassen, schoenen, jassen, ...)

Vertel de leerlingen dat een fluoehesje de ideale combinatie van deze materialen is. Omdat het uit zowel fluorescerend als reflecterend materiaal bestaat val je er overdag én 's avonds mee op. Het is dus heel belangrijk om een fluoehesje te dragen in het verkeer!

Verwerkingsfase

We weten nu hoe we ons zichtbaar kunnen maken in het verkeer, maar dat is niet altijd voldoende.

Weet er iemand hoe je zeker kan zijn dat een andere bestuurder jou gezien heeft?

- ➔ *door oogcontact te maken*

Oogcontact? Wat is dat?

- ➔ *bij oogcontact kijk je naar de ogen van iemand anders in het verkeer. Zo kan je zien of die andere persoon ook naar jou kijkt*

Laat de leerlingen eens oogcontact maken met elkaar en speel het oogcontactspel:

De leerlingen zitten in een kring op stoelen, één kind staat in het midden. De leerlingen die in de kring zitten, kijken willekeurig naar iemand in de kring. Als twee leerlingen tegelijk naar mekaar kijken en dus oogcontact maken, moeten zij zo snel mogelijk van stoel wisselen. De persoon in het midden probeert dan om op één van de lege stoelen te gaan zitten.

Deel de werkblaadjes uit. Maak samen met de leerlingen oefening 1 op het werkblad (bijlage 1).

Door je zichtbaar te maken met fluorescerend en reflecterend materiaal kunnen bestuurders jou beter zien. Door oogcontact te maken weet je ook of zij naar jou kijken. Is er daarnaast nog iets dat je kan doen om er zeker van te zijn dat die bestuurder rekening zal houden met jou als je bijvoorbeeld moet oversteken?

- ➔ *je hand opsteken, wuiven*

Door je hand op te steken, vraag je aandacht aan de bestuurder. Die kan op zijn beurt door ook zijn hand op te steken tekenen doen dat je bv. mag oversteken. Je kan ook je hand opsteken om een bestuurder te bedanken omdat hij voor jou gestopt is.

Afsluitfase

Maak klassikaal oefeningen 2 en 3 op het werkblad (bijlage 1). Laat de leerlingen online oefenen.

TIP: een extra les over zichtbaarheid?

Zie <https://www.verkeerschool.be/lesfiches/zichtbaarheid-en-helmdracht-1e-grad/>

